

Sygn. akt V U 790/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2013r.

Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Barbara Odelska**

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Leśniak

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2013r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z odwołania A. Ł.

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

z dnia 12 marca 2013 r., znak (...)

o wypłatę emerytury

I. oddala odwołanie

II. zasądza od ubezpieczonej A. Ł. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

Ubezpieczona A. Ł. wniosła odwołanie od decyzji pozwanego organu rentowego z dnia 12 marca 2013r. znak (...) domagając się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do wypłaty emerytury od dnia 1.10.2011r. do dnia 21.11.2012r. wraz z odsetkami. W uzasadnieniu odwołania podniósł, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r., w sprawie K 2/12, stwierdził niekonstytucyjność przepisu na mocy, którego Zakład Ubezpieczeń Społecznych w S. wstrzymał wypłatę emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, w uzasadnieniu wskazał, że podjął wypłatę wstrzymanej emerytury od dnia opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw tj. od dnia 22 listopada 2012 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona A. Ł. urodzona (...) wystąpiła z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury w dniu 30.12.2003r.

Obowiązujące w tym czasie przepisy określające przesłanki, które warunkowały prawo do wypłaty świadczenia uzależniały tą wypłatę od rozwiązania stosunku pracy. Zgodnie z art. 103 2a ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym w dniu złożenia wniosku i wydania decyzji prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Ubezpieczona otrzymała decyzję z dnia 9.1.2004r. roku o przyznaniu prawa do emerytury, od 8.12.2003r.. tj. od miesiąca, w którym zgłosiła wniosek o emeryturę i uzyskała wymagany wiek, jednocześnie organ zawiesił wypłatę świadczenia wobec faktu, iż ubezpieczona nieprzerwanie świadczyła pracę./ k-16/

Kolejną decyzją, z dnia 6.5.2009r. po rozpatrzeniu wniosku ubezpieczonej z dnia 29.4.2009r. od 1.04.2009r. wznowił wypłatę emerytury. / k-55/. Z uwagi na kontynuację zatrudnienia emerytura była wielokrotnie przeliczana. / bezsporne/ Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 13.10.2011r. od dnia 1.10.2011r. wstrzymał wypłatę świadczenia /k-73/. Ubezpieczona pismem z dnia 26.11.2012r. wystąpiła o podjęcie wypłaty. /k-74/ Pozwany decyzją z dnia 27.12.2012r. wznowił wypłatę od 22.11.2012r. /k77 i 79 /Wznowienie wypłaty emerytury nastąpiło z powodu skreślenia art. 103 2a ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez art. 37 ust 7 pkt 5 b ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. nr 228 poz.1507 z dnia 24 grudnia 2008r.

W dniu 01 października 2011 roku wszedł w życie przepis art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) dodany przez art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., Nr 257, poz. 1726) który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą na rzecz którego wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury ustalonym w decyzji organu rentowego.

Ubezpieczona nieprzerwanie kontynuuje zatrudnienie. Decyzją z dnia 12 marca 2013r. odmówiono uchylenia decyzji z dnia 13.10.2011r. w części jaka obejmuje zawieszenie od 1.10.2011r. i wypłaty emerytury od dnia 01 października 2011 do 21.11.2012r. / k-80/

Dowód: wniosek – k. 1 – 4 akt ZUS, i decyzje w aktach ZUS;

UZASADNIENIE

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r., w sprawie sygn. akt K 2/12, stwierdził niekonstytucyjność przepisu art. 28 ustawy z dnia 16 października 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) w zw. z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227) w odniesieniu do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. Powyższej powołane orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o utracie mocy prawnej w/w przepisów ukazało się w Dzienniku Ustaw z dnia 22 listopada 2012 r., pod poz. 1285. W uzasadnieniu Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że między innymi: W sprawie o sygn. SK 45/04 Trybunał kontrolował identycznie brzmiący, jak art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, art. 103 ust. 2a tej ustawy. W sprawie tej Trybunał rozpoznawał połączone do łącznego rozpoznania skargi konstytucyjne dwóch profesorów, którzy nabyli prawa do emerytury w 1999 r. i na początku 2000 r. i kontynuowali zatrudnienie - jeden z nich na uniwersytecie, drugi - w Polskiej Akademii Nauk. Ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 9, poz. 118; dalej: ustawa z 21 stycznia 2000 r.) ustawodawca dodał do art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustęp 2a, warunkujący realizację prawa do emerytury uprzednim rozwiązaniem stosunku pracy przez emeryta. Główne zarzuty skarżących, którym ZUS wstrzymał wypłatę emerytur z uwagi na kontynuację zatrudnienia, dotyczyły naruszenia ustawowej gwarancji dla nauczycieli akademickich zatrudnienia do 70-tego roku życia oraz naruszenia prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego - obowiązkowego i uzależnionego od opłacanych składek. Ponadto wzorcem kontroli uczynili m.in. art. 2 Konstytucji w zakresie, w jakim statuuje on zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, zasadę ochrony praw nabytych i zakaz retroakcji.

W wyroku z 7 lutego 2006 r. (OTK ZU nr 2/A/2006, poz. 15) Trybunał uznał, że art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest zgodny z powołanymi przepisami Konstytucji, w tym z art. 2. W uzasadnieniu Trybunał stwierdził m.in., że "całkowite zawieszenie świadczeń w razie nierozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym

pracodawcą nie ma charakteru arbitralnego i nie narusza zasady proporcjonalności, ponieważ odpowiada istocie konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego i ma na celu realizację zadań państwa w zakresie zapewnienia pełnego, produktywnego zatrudnienia". Trybunał podkreślił, że umożliwienie pobierania świadczeń emerytalnych bez przerwania działalności zawodowej wykracza poza konstytucyjny zakres prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego.

W tym miejscu należy jednocześnie wyjaśnić, że art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, uznany w powołanym wyroku za zgodny z Konstytucją, został uchylony 8 stycznia 2009 r. Do 31 grudnia 2010 r. nie istniał wymóg uprzedniego rozwiązania stosunku pracy jako warunku pobierania świadczeń emerytalnych. Następnie identyczna regulacja prawna, jak w art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, znalazła się w art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który obowiązuje od 1 stycznia 2011 r.

Art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Od 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku. Uchylenie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS było konsekwencją realizacji programu "Solidarność pokoleń - działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+" - pakietu działań rządowych zmierzających do zwiększenia zatrudnienia osób po 50. roku życia. Uchylenie powołanego przepisu miało usunąć jedną z barier aktywności zawodowej tych osób. Zgodnie z art. 45 ustawy z 21 listopada 2008 r. wypłaty zawieszony emerytury dokonywało się na wniosek osoby zainteresowanej, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych informował osoby, mające w dniu wejścia w życie ustawy zawieszony prawo do emerytury w trybie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, o warunkach pobierania świadczeń.

Problem w rozpatrywanej sprawie zdaniem Trybunału dotyczy oceny, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS - przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego - na sytuacje przeszłe, tj. wobec osób, które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego.

Oceniając przedstawioną wyżej sytuację osób, które nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz bezpieczeństwa prawnego obywateli, należy dojść do wniosku, że gdyby w momencie przejścia na emeryturę osoby te wiedziały, iż będą musiały przerwać zatrudnienie, aby uzyskać świadczenie emerytalne, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego zrezygnowałyby ze złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury i kontynuowałyby zatrudnienie. Korzystniejsze dla nich byłoby bowiem uzyskiwanie wysokiego dochodu ze stosunku pracy niż dużo mniejszego świadczenia emerytalnego. Co więcej - późniejsze złożenie wniosku o ustalenie prawa do emerytury oznaczałoby dla nich wyższe świadczenie emerytalne - jak już bowiem zostało wspomniane (zob. punkt 3 tej części uzasadnienia), w zreformowanym systemie emerytalnym wysokość świadczenia jest zależna, poza wysokością składek zgromadzonych na koncie ubezpieczonego, przede wszystkim od długości aktywności zawodowej. Im później pracownik zdecyduje się przejść na emeryturę, tym będzie ona wyższa, bo zaewidencjonowane składki będą podzielone przez mniejszą liczbę miesięcy hipotetycznego dalszego trwania życia ubezpieczonego. W starym systemie natomiast na wysokość emerytury ma wpływ między innymi kwota bazowa, wynosząca 24% przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym, pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia społeczne. W marcu 2009 r. kwota bazowa wynosiła 2.578,26 zł (M. P. Nr 9, poz. 113), od 1 marca 2012 r. jej wysokość wzrosła do kwoty 2.974,69 zł (M. P. z 2012 r. poz. 68) i co roku będzie wyższa, stosownie do wzrostu przeciętnego wynagrodzenia.

A zatem, działając w zaufaniu do państwa i stanowionego przez nie prawa, ubezpieczeni podjęli w przeszłości decyzję co do przejścia na emeryturę. Gdyby wiedzieli, że nastąpi zmiana stanu prawnego, uzależniająca realizację prawa do świadczenia emerytalnego od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy, ich decyzja mogła być inna, bo z perspektywy dokonanej nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z FUS i objęcia nią także tych osób, okazała się dla nich niekorzystna.

Z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Znaczy to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które **nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011r.**

W realiach przedmiotowej sprawy ubezpieczona nabyła prawo do emerytury w od 8 grudnia 2003r. roku, jednakże prawo to nie było realizowane, z uwagi na nierozwiązanie stosunku pracy.

Jak na to wyżej wskazano, wówczas obowiązujące przepisy wymagały zawieszenia wypłaty świadczenia wobec tych emerytów, którym prawo to zostało przyznane, lecz nie rozwiązali oni stosunku pracy.

Wobec kolejnej zmiany przepisów, od 1.01.2009 r. organ podejmował wypłatę emerytury bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, ponieważ podjęto wypłatę, a następnie ponownie wstrzymano, wobec nie rozwiązania stosunku pracy, kolejna decyzja z uwagi na orzeczenie Trybunału konstytucyjnego spowodowała podjęcie wypłaty od dnia ogłoszenia orzeczenia Trybunału .

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, w którym ubezpieczona upatruje podstawę do żądania wypłaty nie ma zastosowania do jej sytuacji.

W doktrynie nie jest kwestionowany pogląd, że prawo do emerytury nabywa się tylko raz (tak Inetta Jędrasik – Jankowska w „ Emerytura i inne świadczenia związane z wiekiem ” LexisNexis Warszawa 2007 strona 77) – zatem niewątpliwie ubezpieczona nabyła je we wrześniu 2008r. i nie została zmuszona do rozwiązania stosunku pracy w trakcie pobierania emerytury.

W tym stanie na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc orzeczono jak w sentencji.

O kosztach orzeczono na podstawie § 11 ust 2 rozporządzenia Ministra sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu /Dz.U.Nr.163, poz 1349 ze zm/.